Tjänsteutlåtande beslut
Styrelsehandling nr 11
Utfärdat 2026-09-21
Ärendenummer 2026–00386

Handläggare
Anna Sahlberg
Telefon 031-773 75 64
E-post anna.sahlberg@framtiden.se

Yttrande över remiss av förslag till Göteborgs Stads plan för ett åldersvänligt Göteborg 2027–2029

Förslag till beslut

I styrelsen för Förvaltnings AB Framtiden:

Remiss av förslag till *Göteborgs Stads plan för ett åldersvänligt Göteborg 2027–2029* besvaras hänvisning till den bedömning som framgår i yttrandet.

Sammanfattning

Förvaltnings AB Framtiden har fått förslag till *Göteborgs Stads plan för ett åldersvänligt Göteborg 2027–2029* för yttrande. Planen ska genom riktade åtgärder stärka stadens arbete för att tillgodose äldres rättigheter och behov. Framtiden anges som samverkande part i tre av planens sju åtgärder.

Remissvaret ska lämnas till stadsledningskontoret senast den 3 oktober 2026.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltnings AB Framtidens medverkan som samverkande part i de föreslagna åtgärderna bedöms kunna hanteras med befintliga resurser. Om genomförandet aktualiserar mer omfattande kartläggningar eller andra åtgärder prövas dessa inom ordinarie planering och ekonomiska ramar.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Tillgång till ändamålsenliga bostäder, tillgängliga utemiljöer samt mötesplatser och aktiviteter kan stärka äldre. Äldre är, liksom övriga hyresgäster i koncernens bestånd, en heterogen grupp med varierande behov och ekonomiska förutsättningar. Det är därför positivt att den föreslagna behovsanalysen ska beakta såväl äldres ekonomiska förutsättningar som geografisk efterfrågan. Analysen bör ge ett brett underlag för den fortsatta bostadsförsörjningen och belysa olika sätt att möta behoven, där möjligheterna i det befintliga beståndet vägs samman med behovet av nyproduktion. Åtgärder som stärker tillgängligheten och förbättrar boendemiljön kan även komma andra grupper till gagn.

Bedömning av principiell beskaffenhet

I enlighet med *Göteborgs Stadshus AB:s anvisning för ärendeberedning inom koncernen* utgör Förvaltnings AB Framtidens ägardirektiv utgångspunkt för styrelsens bedömning av huruvida ett beslut är att betrakta som principiellt eller av större vikt. I anvisningen anges att ett ärende alltid ska, lämpligen under egen rubrik i beslutsunderlaget, innehålla en bedömning av ärendets principiella beskaffenhet med motiv till bedömningen. I nedanstående tabell framgår bolagets bedömning av föreliggande ärende.

Exempel på frågor där kommunfullmäktiges ställningstagande ska inhämtas (ej uttömmande) som de anges i Förvaltnings AB Framtidens ägardirektiv:	**Bolagets bedömning av om föreliggande ärende berör frågan (Ja/nej).**
Ändring av aktiekapitalet.	Nej
Beslut om kapitaltillskott till bolag, som inte i särskild ordning delegerats till kommunstyrelsen, Stadshus AB eller till bolaget.	Nej
Fusion eller likvidering av bolag.	Nej
Förvärv, bildande eller avyttring av bolag, med undantag av sådana bolag som enbart har till syfte att paketera fastigheter inför ett förvärv eller en avyttring.	Nej
Förvärv eller avyttring av aktier eller andelar i delägda bolag, om kommunfullmäktiges godkännande är befogat med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art eller omständigheter i övrigt.	Nej
Bildandet av stiftelse.	Nej
Förvärv eller försäljning av fastighet av sådan omfattning att det påverkar bolagets långsiktiga ekonomi, oavsett om säljare/köpare är annat bolag i staden eller inte.	Nej
Strategiska investeringar som innebär ny inriktning för bolaget eller start av verksamhet inom nytt affärs- eller verksamhetsområde.	Nej
Beslut som väsentligt påverkar bolagets, koncernens eller stadens ekonomi eller medför annan risk (t.ex. större investeringar eller avyttringar av tillgångar).	Nej

Samverkan

Ärendet har inte varit föremål för samverkan.

Expedieras

Yttrandet expedieras till stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se senast 2026-10-03. Diarienummer SLK-2025-01098, remissinstansens namn ska anges i ämnesraden.

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

Förslag till *Göteborgs Stads plan för ett åldersvänligt Göteborg 2027–2029*.

Beskrivning av ärendet

Styrelsen för Förvaltnings AB Framtiden ska yttra sig över remitterat förslag till *Göteborgs Stads plan för ett åldersvänligt Göteborg 2027–2029*. Förvaltnings AB Framtiden är remissinstans tillsammans med ett flertal nämnder och råd i staden. Stadsledningskontoret efterfrågar särskilt remissinstansernas bedömning av de resursmässiga förutsättningarna för att genomföra åtgärderna.

Remissvaret ska inkomma till stadsledningskontoret senast den 3 oktober 2026.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog 2021 *Göteborgs Stads handlingsplan för åldersvänliga Göteborg 2021–2024*. Planen förlängdes under 2025 och därefter tills dess att en reviderad plan antas. Efter genomförd utvärdering gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att revidera planen. Ett nytt förslag har nu tagits fram för perioden 2027–2029.

Den föreslagna planen är avgränsad till ett fåtal riktade åtgärder inom områden där särskilda utvecklingsbehov har identifierats. Planen ska komplettera stadens långsiktiga styrning och bidra till utveckling under planperioden. Enligt remissunderlaget är ambitionen att arbetet därefter integreras i berörda verksamheters grunduppdrag och hanteras i linje med *Göteborgs Stads riktlinje för mänskliga rättigheter och likvärdig service* bland annat.

Förslagets innehåll

Planens syfte är att genom riktade åtgärder stärka stadens arbete för ett mer åldersvänligt Göteborg. Förslaget utgår från identifierade behov och erfarenheter hos äldre samt från Göteborgs medlemskap i Världshälsoorganisationens globala nätverk för åldersvänliga städer och samhällen.

Planen omfattar fyra fokusområden:

- Stadsutveckling och bostäder
- Mobilitet och stadsmiljö
- Digital inkludering
- Sociala sammanhang

Inom fokusområdena föreslås totalt sju åtgärder genomföras under planerperioden med utsedda ansvariga nämnder och samverkande parter. Förvaltnings AB Framtiden anges som samverkande part i tre av åtgärderna.

Föreslagna åtgärder som berör Framtidenkoncernen

Föreslagen åtgärd i planen	Ansvarig nämnd	Framtidens roll	Vad ska göras?
Genomföra en samlad behovsanalys av trygghetsboenden utifrån äldres ekonomiska förutsättningar och geografisk efterfrågan.	Stadsbyggnads - nämnden	Samverkande part	En samlad behovsanalys av trygghetsboenden. Analysen ska genomföras under planperiodens första år och omfatta äldres ekonomiska förutsättningar, geografisk efterfrågan samt både nybyggnation och konvertering av befintligt bestånd.

Placering av sittplatser på allmän plats ska inventeras och utformas utifrån äldres behov.	Stadsmiljö-nämnden	Samverkande part	Genomföra inventering av befintliga sittplatser och placering av sittplatser på allmän plats. Arbetet ska säkerställa att sittplatser motsvarar behov hos äldre och andra grupper med liknande krav på tillgänglighet samt ökar i antal.
Utveckla och kommunicera utbudet av mötesplatser och aktiviteter riktat till äldre.	Äldre samt-vård och omsorgs-nämnden	Samverkande part	Kartläggning, utveckling och kommunikation av mötesplatser och aktiviteter för äldre.

Bolagets bedömning

Förvaltnings AB Framtiden ställer sig positivt *till Göteborgs Stads plan för ett åldersvänligt Göteborg 2027–2029* och dess fokusområden och åtgärder. Bolaget understryker vikten av att äldres perspektiv integreras i relevanta styrande dokument för att säkerställa en sammanhållen styrning inom området på sikt.

Bolaget bedömer att koncernens medverkan kan hanteras inom befintliga resurser. Om genomförandet aktualiserar mer omfattande åtgärder behöver dessa prövas och prioriteras inom ordinarie planering och beslutade ekonomiska ramar.

Utifrån den samlade bedömningen ställer sig Förvaltnings AB Framtiden positivt till förslag till *Göteborgs Stads plan för ett åldersvänligt Göteborg 2027–2029* och föreslår att styrelsen beslutar att remissen besvaras i enlighet med bolagets bedömning.

Anna Staxäng
Kvalitetschef

Terje Johansson
VD och koncernchef

Göteborgs Stad

Göteborgs Stads plan för ett åldersvänligt Göteborg

År 2027-2029

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► **Plan**

Göteborgs Stads styrsystem

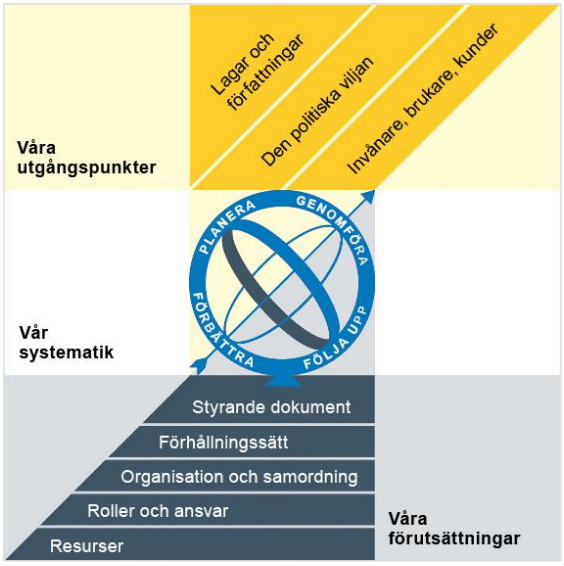

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

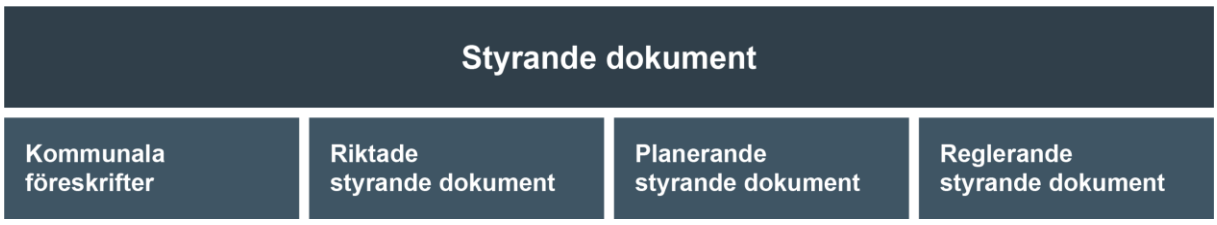

Beslutad av:	**Gäller för:**	**Diarienummer:**	**Datum och paragraf för beslutet:**
Kommunfullmäktige	Berörda nämnder och styrelser, se sidan 5	SLK-2025-01098	[Text]
Dokumentsort:	**Giltighetstid:**	**Senast reviderad:**	**Dokumentansvarig:**
Plan	2027–2029	[Datum]	[Funktion]

Innehåll

Inledning 4
Syftet med denna plan 4
Vem omfattas av planen 4
Giltighetstid 4
Bakgrund 4
Koppling till andra styrande dokument 4
Stödjande dokument 5
Genomförande av denna plan 5
Uppföljning av denna plan 5
Planen 7
Planens utgångspunkter 7
Förväntad förflyttning 8
Fokusområden och åtgärder 8
Stadsutveckling och bostäder 9
Mobilitet och stadsmiljö 10
Digital inkludering 11
Sociala sammanhang 12

Inledning

Syftet med denna plan

Göteborgs Stad har en skyldighet att respektera, skydda, uppfylla och främja de mänskliga rättigheterna för alla som bor, vistas och verkar i staden. Staden ska erbjuda likvärdig service och en jämlik tillgång till de rättigheter som tillhandahålls av staden.

Syftet med planen är att driva på förflyttningar inom kommunala verksamhetsområden där behov har identifierats och genom riktade åtgärder stärka stadens arbete för ett mer åldersvänligt Göteborg som tillgodoser äldres rättigheter och behov.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för exploateringsnämnden, Förvaltnings AB Framtiden, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för funktionsstöd, stadsbyggnadsnämnden, stadsfastighetsnämnden, stadsmiljönämnden, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, äldre samt vård- och omsorgsnämnden.

Giltighetstid

Denna plan gäller för perioden 2027–2029.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog 2021-05-20 § 21 Göteborgs Stads handlingsplan för åldersvänliga Göteborg 2021-2024. När utvärderingen av handlingsplanen redovisades gav kommunfullmäktige 2025-10-16 § 453 kommunstyrelsen i uppdrag att revidera planen.

Koppling till andra styrande dokument

En viktig del av styrningen för mänskliga rättigheter utgörs av internationella konventioner om mänskliga rättigheter vilka även speglas i svensk lagstiftning. Regeringsformen slår fast att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Den föreslagna styrningen genom Göteborgs Stads riktlinje för mänskliga rättigheter och likvärdig service tydliggör hur detta ansvar ska omsättas i Göteborgs Stads verksamheter. Riktlinjens krav är utformade för att stärka förvaltningars och bolags förmåga att utifrån sina grunduppdrag tillgodose rättigheter på gruppnivå vilket inbegriper att skydda och främja äldre personers rättigheter.

Denna plan har också beroenden till andra reglerande och planerande dokument som framhåller likvärdighet, jämlikhet och hållbar utveckling inom flera områden. För planens

åtgärder är beroenden till annan styrning särskilt framträdande i relation till nedan listad styrning.

- Översiktsplan för Göteborg
- Göteborgs Stads policy för digitalisering och IT
- Göteborgs stadsmiljöpolicy
- Policy för fysisk tillgänglighet i Göteborgs Stad
- Göteborgs Stads riktlinje för kommunikation
- Göteborgs Stads program för bostadsförsörjning
- Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
- Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa
- Göteborgs Stads biblioteksplan

Stödjande dokument

Nedan följer rapporter som kan utgöra kunskapsunderlag i samband med genomförandet av åtgärderna i planen. Mer information och rapporter finns att läsa på stadens webbplats goteborg.se under Åldersvänliga Göteborg och Äldreombudsman.

Göteborgs Stad. Nulägesrapport 2024. Seniorers behov, erfarenheter och förslag för ett åldersvänligt Göteborg.

Göteborgs Stad. Äldreombudsmannens rapport 2025. Fokus på digitaliseringens konsekvenser och minoritetsgruppers livsvillkor.

Institutet för mänskliga rättigheter. Årsrapport 2025 om mänskliga rättigheter i Sverige.

Genomförande av denna plan

Varje nämnd som har utpekat ansvar i planen ansvarar för genomförandet av respektive åtgärd inom den egna organisationen. Ansvaret för åtgärden innebär även att samordna de nämnder och styrelser som ska delta i arbetet kring åtgärden. I samordningsansvaret ingår att se till att samarbetet inleds och fortlöper under arbetets gång. I de fall ett ansvar åläggs flera nämnder eller styrelser behöver dessa ha en dialog kring roller och gemensamma arbetssätt. De nämnder och styrelser som utpekats att delta i samverkan förväntas aktivt bidra utifrån sitt uppdrag och sin rådighet.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden ansvarar för samordningen av Göteborgs medlemskap i WHO:s nätverk för åldersvänliga städer och har ett löpande uppdrag att erbjuda kompetens, stöd och kontaktvägar till äldre för stadens förvaltningar och bolag. Inom ramen för detta uppdrag kan äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen vid behov bistå förvaltningar och bolag i genomförandet av åtgärderna i planen.

Uppföljning av denna plan

Varje nämnd/styrelse ska kontinuerligt följa upp genomförandet av den egna organisationens åtaganden i planen. En redovisning av äldres delaktighet i arbetet med

åtgärden ska ingå i uppföljningen. I rapporteringen till nämnd/styrelse beskriver förvaltningen/bolaget hur genomförandet fortlöper och eventuella hinder för genomförandet. Det ger nämnden/styrelsen möjlighet att ta sitt ansvar och agera vid avvikelser. Stadsledningskontoret följer nämndernas/styrelsernas rapportering och för vid behov information vidare till kommunstyrelsen.

I slutet av planperioden genomför stadsledningskontoret i samarbete med äldre samt vård- och omsorgsnämnden en utvärdering av planen. Utvärderingen görs i förhållande till planens förväntade förflyttning samt resultat och erfarenheter av planens åtgärder. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden tar inom ramen för WHO:s nätverk för åldersvänliga städer återkommande fram nulägesbeskrivningar för att belysa äldres behov, erfarenheter och synpunkter på åldersvänligheten i Göteborg. Den senaste nulägesbeskrivningen togs fram år 2024. Vid planperiodens slut ska en sådan nulägesbeskrivning tas fram och ingå som en del av underlaget i utvärderingen av planen.

Planen

Planens utgångspunkter

Kommunfullmäktiges inriktning och åtaganden i åldersvänliga städer

Genom Göteborgs Stads medlemskap i Världshälsoorganisationens (WHO) globala nätverk Åldersvänliga städer och samhällen (Age-Friendly Cities and Communities) har staden åtagit sig att arbeta aktivt för att planera och anpassa våra städer för en åldrande befolkning med fokus på sex områden. Dessa är social delaktighet och inkludering, samhällsstöd och service, information och kommunikation, bostäder, mobilitet och stadsmiljö. Planen för ett åldersvänligt Göteborg och dess åtgärder har en utgångspunkt i dessa åtaganden och kommunfullmäktiges inriktning i samband med beslut om planen. I uppdraget från kommunfullmäktige anges att planen ska omfatta mobilitet, bostäder, stadsmiljö och stadsutveckling samt bidra till att öka äldres inflytande och delaktighet inom dessa områden. Vidare anges att minoritetsgruppers erfarenheter och äldres perspektiv ska ges större utrymme, klimat- och miljöperspektiv ska integreras, kommunikationen ska målgruppsanpassas och staden ska bidra till att öka den digitala kompetensen.

Fokus på stadsutveckling, digital inkludering och sociala sammanhang

Den demografiska förändringen, med en växande andel äldre invånare, ställer ökade krav på att staden planeras, byggs och förvaltas för att bli mer åldersvänlig. Det innebär att bostäder anpassas efter äldres behov, med rätt storlek, tillgänglighet och möjligheter till gemenskap, samtidigt som hinder som begränsar människors rörlighet i staden behöver undanröjas så att fler kan delta i samhällslivet. Digital inkludering blir allt viktigare för att kunna vara delaktig i samhället och staden bör erbjuda stöd till grupper som behöver särskild vägledning i digitala frågor. Tillgängliga mötesplatser och aktiviteter är centrala för att främja sociala sammanhang och motverka ofrivillig ensamhet bland äldre. Utvecklingen inom dessa områden hänger nära samman och förbättringar inom ett område kan förstärka effekterna i andra områden. Ökad mobilitet eller digital kunskap kan till exempel möjliggöra deltagande i sociala sammanhang.

Ansatsen i planen är att öka åldersvänligheten och delaktigheten inom de ovan beskrivna områdena och på ett sätt som kan inarbetas som permanenta arbetssätt i stadens förvaltningar och bolag.

Äldres delaktighet är en förutsättning

Äldres delaktighet är en förutsättning för arbetet med en åldersvänlig stad och en resurs för att öka åtgärdernas träffsäkerhet. Delaktighet kan ske på olika sätt och det är av vikt att tillvarata underlag som beskriver äldres erfarenheter. Förvaltningar och bolag ska i

genomförandet av planens åtgärder ha kunskap om och synliggöra målgruppen för att säkra att arbetet möter äldres olika behov och motverkar åldersism.

Det finns ingen fast definition av när en person räknas som äldre men ofta inkluderas personer som är över 65 år vilket motsvarar den tidigare pensionsåldern. Gruppen äldre är stor och heterogen och omfattar olika åldrar, socioekonomiska förutsättningar, etniska tillhörigheter, religioner eller andra trosuppfattningar, sexuella läggningar, könsidentiteter, funktionsnedsättningar och nationella minoriteter (judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar). Dessa förhållanden samverkar och skapar varierade behov inom gruppen. Anpassningar som görs för en specifik grupp äldre kan ofta ha positiv effekt även för andra grupper. För att utforma åtgärder så att de når så många som möjligt, utan behov av individuella anpassningar, bör principen om universell utformning gälla i genomförandet av vissa av åtgärderna.

Åtgärder som kräver samordning och samverkan

Göteborgs Stads möjligheter att göra insatser för en mer åldersvänlig stad är stora sett till den sammantagna rådigheten för stadens verksamheter. Trots detta kvarstår återkommande problem med att uppnå resultat som består över tid. Bland orsakerna finns brister i samverkan kring vissa uppdrag. Stadens förvaltningar och bolag behöver samarbeta kring åtgärderna och målgruppen behöver involveras för att kunskap och lösningar ska utformas gemensamt.

Vissa delar ligger utanför stadens rådighet och i dessa fall behöver samverkan sökas och utvecklas exempelvis med regionala aktörer som Västtrafik, privata fastighetsägare och civilsamhällets organisationer som representerar olika grupper av äldre.

Förväntat resultat och förflyttning

Planen förväntas bidra till en förflyttning mot ett mer åldersvänligt Göteborg, där äldre i högre grad är delaktiga och utgör en resurs i utvecklingen av staden.

Förflyttningen avser även en ökad samordning mellan berörda nämnder och styrelser och en mer systematisk användning av kunskap om äldres behov, med hänsyn till gruppens heterogena sammansättning.

Äldres behov, erfarenheter och synpunkter på åldersvänligheten i Göteborg följs genom de nulägesbeskrivningar som tas fram av äldre samt vård- och omsorgsnämnden. Dessa beskriver viktiga perspektiv från målgruppen, men ger inte en heltäckande bild av åldersvänligheten i staden eller planens effekter. Frågan om hur äldre upplever åldersvänligheten i Göteborg idag, som följdes upp 2024, utgör ett centralt mått och kan följas upp i samband med planperiodens slut.

Fokusområden och åtgärder

För att stärka arbetet för en åldersvänlig stad prioriterar planen fyra fokusområden:

- Stadsutveckling och bostäder
- Mobilitet och stadsmiljö

- Digital inkludering
- Sociala sammanhang

Stadsutveckling och bostäder

Många äldre bor i bostäder som inte längre motsvarar deras behov exempelvis vad gäller tillgänglighet, storlek, kostnad eller möjligheter till boendegemenskap. Längre avstånd till service, kollektivtrafik och mötesplatser kan också försvåra vardagen och begränsa delaktigheten. Likaså kan rörligheten i staden hindras av ojämna underlag, höga trottoarer, för få offentliga toaletter och sittplatser, brister i väghållningen och otillräcklig separering mellan gång- och cykelbanor. Flera av dessa utmaningar kan också förstärkas av klimatförändringar såsom högre temperaturer, kraftigare regn och extremväder, där äldre utgör en särskilt sårbar grupp. Det gör att bostäder, stadsmiljö och transportsystem behöver anpassas för att minimera risker och hälsopåverkan. Det gäller både i nyproduktion och befintlig miljö.

Äldres behov riskerar att prioriteras ned om de inte analyseras och synliggörs i stadsutvecklingens tidiga skeden, planering och genomförande. Även om verktyg, arbetssätt och samverkansformer finns för att hantera identifierade behov behöver äldreperspektivet integreras mer konsekvent, och ansvar och roller tydliggöras. Äldre bör i större utsträckning involveras i arbetet så att staden planeras tillsammans med dem. Det ökar möjligheten att utforma lösningar som möter verkliga behov. Samverkan mellan nämnder/styrelser behöver fortsatt utvecklas för att arbetet ska ge effekt.

Åtgärder

Utvärdera och åtgärda identifierade brister så att äldres behov får genomslag i tidiga skeden, planering och genomförande.

Ansvar: Exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsmiljönämnden

Samverkande parter: socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, stadsfastighetsnämnden, äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Under planperiodens första år ska ett urval färdigställda projekt utvärderas utifrån äldres perspektiv. Urvalet ska täcka in både större och mindre projekt i olika delar av staden samt inkludera såväl nya investeringar som åtgärder i befintlig miljö. Det ska omfatta projekt med bostäder, kommunal service, mobilitet och stadsmiljö. Resultatet från utvärderingarna ska tydliggöra var och varför äldres behov riskerar att prioriteras ned, exempelvis vid målkonflikter. Identifierade brister i arbetssätt och verktyg ska åtgärdas under planperioden. Det kan exempelvis beröra olika anvisningar och mått som samlas i teknisk handbok, metoder för behovsanalys, nyttokostnadsanalys, sociala konsekvensanalyser och riskanalyser. Det gemensamma arbetet ska lägga grunden för ett stadigvarande arbetssätt hos ansvariga nämnder, där äldreperspektivet systematiskt beaktas i planering, genomförande och uppföljning. Äldre ska vara delaktiga i arbetet.

Genomför en samlad behovsanalys av trygghetsboenden utifrån äldres ekonomiska förutsättningar och geografisk efterfrågan.

Ansvarig: Stadsbyggnadsnämnden

Samverkande part: Exploateringsnämnden, Förvaltning AB Framtiden, äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Analysen ska genomföras under planperiodens första år och ska bidra till att fördjupa bilden av vilka behov äldre har av trygghetsbostäder. Analysen ska kunna fungera som en samlad kunskapsbas. Den ska omfatta både nybyggnation och konvertering av befintligt bestånd. Äldre ska vara delaktiga. Resultatet blir ett underlag som stödjer omhändertagandet av pågående uppdrag om trygghetsboenden hos exploateringsnämnden, AB Framtiden och stadsbyggnadsnämnden, och utgör en del i arbetet med kommande styrning enligt lagen (2000:1383) om bostadsförsörjning.

Mobilitet och stadsmiljö

Mobilitet handlar om individers möjligheter att förflytta sig i staden och därigenom kunna ta del av samhällslivet. Tillgången till kollektivtrafik och möjligheten att vila längs vägen har stor betydelse för äldres rörlighet, självständighet och delaktighet i staden. Utvärderingar och dialoger med äldre visar att många hållplatser och bytespunkter fortfarande inte uppfyller tillgänglighetskrav vad gäller lutningar, ledstråk, räcken och sittplatser. Flera av dessa hinder kring fysisk tillgänglighet är särskilt utmanande för personer med funktionsnedsättning. Brist på sittplatser runt om i staden och längs gångstråk begränsar äldres möjligheter att på ett tryggt sätt ta sig runt och vistas i stadsmiljön. Det finns också viktiga kvaliteteter för sittplatser som inte alltid beaktas, såsom närhet till grönområden, vatten, skugga och väderskydd, vilket begränsar deras funktion och användbarhet. Särskilt solskydd och svalka blir allt viktigare i takt med klimatförändringar där äldre utgör en riskgrupp för värmerelaterade hälsoproblem. Äldre upplever dessutom hinder i form av många byten vid resor med Flexlinjen och att det kan vara långt mellan hållplatser och knutpunkter. Även få alternativ till digital information och digitala biljetter framkommer, vilket påverkar användningen av kollektivtrafiken.

Flera av dessa problem återkommer som kvarstående över tid. Bland orsakerna finns brister i samverkan kring vissa uppdrag, där stadens förvaltningar och bolag behöver samarbeta och målgruppen behöver involveras för att kunskap och lösningar ska utformas gemensamt. Vissa delar ligger utanför stadens rådighet och i dessa fall behöver samverkan sökas och utvecklas exempelvis med regionala aktörer som Västtrafik och privata fastighetsägare.

Åtgärder

Utveckla Flexlinjen så att hållplatser, trafiktider och linjesträckning i högre grad utgår från äldres behov.

Ansvarig: Stadsmiljönämnden

Samverkande parter: Idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, stadsbyggnadsnämnden, äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Utifrån analyser av äldres resmönster och behov ska trafiktider, linjesträckning och funktioner vid hållplatser såsom sittplatser bedömas och utvecklas för att i högre grad motsvara äldres behov. Det innebär att se över och utveckla befintliga arbetssätt där äldre är delaktiga och att former för delaktighet ska vara återkommande. Äldres behov ska även

säkerställas i tidiga skeden och planering som berör Flexlinjen. I arbetet ingår att i samverkan med berörda förvaltningar förbättra placering av hållplatser med hänsyn till närhet till bostäder, service, mötesplatser och träffpunkter samt anslutning till bytespunkter för annan kollektivtrafik. Utöver stadens samverkansparter ska samverkan med Västtrafik och privata fastighetsägare utvecklas för att möjliggöra lösningar som kräver gemensamma insatser.

Placering av sittplatser på allmän plats ska inventeras och utformas utifrån äldres behov.

Ansvar: Stadsmiljönämnden

Samverkande parter: Förvaltnings AB Framtiden, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Arbetet ska säkerställa att sittplatser motsvarar behov hos äldre och andra grupper med liknande krav på tillgänglighet samt ökar i antal. Placeringen ska beakta faktorer som geografisk spridning, avstånd mellan sittplatser, närhet till bostäder, service och kvaliteter som belysning, grönområden, vatten och solskydd. Utvecklingen under planperioden ska leda till en stärkt samverkan och ett stadigvarande arbetssätt med koppling till befintliga processer där sittplatser placeras utifrån faktiska behov. Samverkan ska också sökas med privata fastighetsägare. Äldre ska vara delaktiga i arbetet.

Digital inkludering

Teknikutvecklingen och digitaliseringen av samhället går snabbt. Nationell och lokal styrning driver på utvecklingen. I Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030 är ett av målen att alla invånare ska vara digitalt inkluderade. Undersökningar och dialoger med olika grupper av äldre beskriver utmaningar i vardagen. Det är svårt att hitta information om samhällsstöd och service på digitala ytor, komma åt stadens service via e-tjänster, appar och med bankID. Tjänsterna upplevs inte som tillräckligt användarvänliga och äldre saknar stöd i digitala frågor. Det kan handla om att inte veta var stöd finns att få, och att det stöd som erbjuds upplevs som bristfälligt och kortsiktigt. Dessutom skapar bedrägerier via digitala kanaler en otrygghet och oro för att använda digitala verktyg.

Flera av stadens förvaltningar har uppdrag där det ingår att ge stöd i användning av digitala verktyg, men det saknas en samlad bild över vem som erbjuder vilket stöd. Det stöd som ges behöver kommuniceras på ett tillgängligt sätt och nå ut till målgruppen. Äldre är en heterogen grupp och har olika förutsättningar för att använda digitala verktyg och tjänster. Det kan bero på arbetslivserfarenhet, utbildning, fysiska och kognitiva förutsättningar, ekonomi och språk. Dessa delar behöver beaktas när staden utformar stöd för att öka äldres digitala färdigheter, och därmed förebygga digitalt utanförskap. Att vara trygg i att använda digitala lösningar främjar mobilitet, självständighet och social delaktighet.

Åtgärder

Utforma det digitala stödet utifrån äldres behov för att fler ska bli digitalt inkluderade.

Ansvarig: Äldre samt vård- och omsorgsnämnden, kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice

Samverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Den vägledning i digitala frågor som idag erbjuds äldre inom stadens verksamheter såsom mötesplatser, medborgarkontor och bibliotek ska utvecklas och kommuniceras för att bättre motsvara äldres behov. Det handlar främst om tillfällig hjälp med olika digitala frågor exempelvis för att hantera tjänster, verktyg och hitta information. Äldres erfarenheter ska tas tillvara. Syftet är att skapa ett samordnat och långsiktigt arbetssätt kring att vägleda äldre i digitala frågor så att fler får stöd. Samverkan med andra relevanta aktörer, exempelvis civilsamhällets organisationer, bidrar till en bredare bild av digital hjälp som kan komplettera stadens stöd.

Genomför återkommande kunskapshöjande insatser utifrån behov hos äldre för att öka den digitala kompetensen.

Ansvarig: Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Samverkande parter: Kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

De kunskapshöjande insatserna ska utformas i delaktighet med äldre och kan ha olika fokus. En del i arbetet är att målgruppsanpassa insatserna och sprida information om insatserna för att nå grupper där behovet är som störst. Kompetenshöjningen ska erbjudas kontinuerligt och bidra till att stärka äldres digitala färdigheter för att hantera vardagsnära ärenden och tjänster. Genomförandet ska ske på ett sådant sätt att äldre kan delta vid flera tillfällen för att utveckla grundläggande kunskaper. Arbetet kan utvecklas i samverkan med andra aktörer. Det kan vara civilsamhället för att nå relevanta målgrupper samt Polisen i frågor som rör exempelvis digitala bedrägerier riktade mot äldre.

Sociala sammanhang

Av rapporter och forskning framgår att ofrivillig ensamhet är vanligt bland äldre och har ett tydligt samband med bland annat psykisk och fysisk ohälsa. Orsaker till ensamhet kan vara flera som till exempel minskade sociala nätverk, otillgängliga miljöer, ekonomiska hinder och digitalt utanförskap, brister på mötesplatser samt boendeformer som främjar gemenskap. Mötesplatser med aktiviteter som till exempel träffpunkter, kulturhus, bibliotek och medborgarkontor spelar en viktig roll för social delaktighet, inkludering och möjligheten att vara aktiv i samhället.

Utbudet av mötesplatser och aktiviteter för äldre motsvarar inte i tillräcklig utsträckning äldres olika önskemål och behov utifrån bland annat ålder, identitet, kulturell och språklig bakgrund, ekonomi, tillgänglighet liksom inriktning och öppettider. Likaså behöver det bli lättare för äldre att få information och kännedomen om de mötesplatser och aktiviteter som finns, så att fler ska kunna besöka dem.

Åtgärder

Utveckla och kommunicera utbudet av mötesplatser och aktiviteter riktat till äldre.

Ansvarig: Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Samverkande parter: Förvaltnings AB Framtiden, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för funktionsstöd, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Arbetet omfattar en kartläggning av öppna mötesplatser och aktiviteter riktade till äldre. Kartläggningen ska genomföras under planperiodens första år och utgöra underlag för en mer samordnad och strukturerad utveckling inom respektive samverkande nämnds/styrelses ansvar för mötesplatser och aktiviteter utifrån äldres behov. Det kan handla om öppettider, geografisk spridning, kostnader, tillgänglighetskrav, information och inriktning av utbud för att fånga olika grupper utifrån exempelvis språk, kultur och identitet. Äldre och civilsamhällets organisationer ska vara delaktiga i arbetet. Det samlade utbudet ska kommuniceras till äldre för att fler ska kunna känna till vad som finns och hitta passande mötesplatser och aktiviteter.